

УДК 658.265:504.062

О.В. Сяська, к.е.н., ст. викладач

Рівненський державний гуманітарний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА

Проаналізовано діяльність водопровідно-каналізаційних підприємств України, визначено основні проблеми, які гальмують розвиток комунальної галузі. Запропоновано ефективний організаційно-економічний механізм стимулювання раціонального використання водних ресурсів на водопостачальних підприємствах.

Ключові слова: раціональне водокористування, технологічні втрати води, собівартість послуг водопостачання.

O. Syaska

ORGANIZATIONALLY ECONOMIC MECHANISM OF STIMULATION OF THE RATIONAL WATER USE ON ENTERPRISES OF WATER LINE SEWAGE ECONOMY

Activity is analysed water line sewage enterprises of Ukraine, certainly basic problems which hinder the development of public industry. The effective is offered organizationally economic mechanism of stimulation of the rational use of water resources on water supply enterprises.

Key words: rational water use, technological water losses, cost price for water supply services.

Е.В. Сяская

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЦИОНАЛЬНОГО ВОДОПОЛЬЗОВАНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ВОДОПРОВОДНО-КАНАЛИЗАЦИОННОГО ХОЗЯЙСТВА

Проанализирована деятельность водопроводно-канализационных предприятий Украины, определены основные проблемы, тормозящие развитие коммунальной отрасли. Предложен эффективный организационно-экономический механизм стимулирования рационального использования водных ресурсов на предприятиях водоснабжения.

Ключевые слова: рациональное водопользование, технологические потери воды, себестоимость услуг водоснабжения.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний розвиток національної економіки обумовив необхідність удосконалення економічного регулювання водокористування, ключовим елементом якого є система платежів за використання водних ресурсів. Діюча в Україні система платного водокористування ще далека від досконалості і потребує істотних змін, оскільки платежі за використання водних ресурсів не дозволяють в повній мірі відшкодувати витрати на водогосподарські заходи і не стимулюють раціональне використання, охорону і відтворення водоресурсного потенціалу. Гостро стоїть проблема втрат води та її марнотратного використання.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Важливий внесок у теоретичну розробку концептуальних засад системи платного водокористування і механізмів забезпечення раціонального використання водних ресурсів зробили: А.В. Бодюк, О.О. Голуб, В.А. Голян, Л.М. Горбач, К.Г. Гофман, Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов, Н.В. Збагерська, В.С. Кравців, М.Н. Лойтер, В.А. Сташук, О.Б. Струкова, Л.М. Труш, М.А. Хвесик, А.П. Чернявська, А.В. Яцик та ін. Однак, незважаючи на значимість і цінність проведених досліджень, проблеми забезпечення ефективного раціонального водокористування, охорони і відтворення водноресурсного потенціалу, залишаються до кінця невирішеними.

На сучасному етапі розвитку надзвичайно актуальним в теоретичному і практичному плані є наукове обґрунтування напрямків удосконалення системи економічного регулювання водокористування в сфері комунального господарства. В галузі накопичились невирішені проблеми, що привели до системної кризи, яка надалі поглиблюється. Основними причинами, що викликали такий стан, є: висока енергоємність та низька ефективність комунальних систем, зношеність виробничих фондів на підприємствах галузі, критичний стан водопровідних мереж та відсутність коштів на їх ремонт і заміну, значні втрати води, недосконалість нормативно-правової бази тощо.

У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку джерел фінансування для розвитку, реконструкції та технічного

перевладнення систем водопостачання з метою зменшення необлікованих витрат і витрат питної води, приведення індивідуальних технологічних нормативів використання питної води відповідно до галузевих, застосування прогресивних енергозберігаючих технологій на підприємствах галузі та розробки ефективних заходів для стимулювання раціонального використання водних ресурсів в комунальному господарстві.

Сьогодні рівень платежів і зборів за водокористування не відображає в повній мірі реальних витрат суспільства від водогосподарської діяльності і не створює відповідної фінансової бази для природоохоронної діяльності. Через відсутність законодавчо встановлених положень про необхідність направлення отриманих коштів від збору за спеціальне використання води на фінансування водогосподарських заходів втрачається одна з основних причин введення платного водокористування – відшкодування коштів на охорону та відновлення водних об'єктів.

Незважаючи на щорічне зростання надходжень від збору за спеціальне використання води до Державного бюджету, питома вага цього збору у загальних доходах Державного бюджету України залишається незначною і становить біля 0,3 %, а у валовому внутрішньому продукті країни – близько 0,1 %. Однією з основних причин невідповідності суми надходжень від зборів за спеціальне використання води витратам, необхідним для фінансування водоохоронних та водовідновлювальних заходів, є низький розмір ставок збору. Порівняно з країнами Європейського Союзу вони нижчі у 2,5 рази ніж у Польщі, у 6 разів ніж у Чехії, понад 20 разів ніж у Німеччині [1]. Ще однією причиною є наявність податкових пільг для окремих категорій водокористувачів або навіть звільнення їх від сплати водного податку. Це означає, що діюча система справляння плати за використання водних ресурсів не виконує своєї основної функції, а саме, стимулювання раціонального водокористування. В зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення існуючої системи платного водокористування шляхом підвищення платежів за використання водних ресурсів для забезпечення більш адекватного фінансування водогосподарських заходів.

Цілі статті. Метою даної роботи є розробка та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення організаційно-економічного

механізму стимулювання раціонального використання водних ресурсів у комунальному господарстві.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Аналіз використання водних ресурсів у комунальному господарстві засвідчує, що для водоканалів України характерними є високі показники втрат води. Так, в 2010 р. найбільші технологічні втрати та необліковані витрати питної води у мережах водопостачання спостерігались у Луганській (55,74 %), Донецькій (47,8 %), Житомирській (46,21 %), Чернівецькій областях (44,88 %), АР Крим (45,53 %) та у м. Севастополі (42,08 %). Основною причиною високих показників технологічних втрат води є незадовільний технічний стан водопровідних мереж, що призводить до систематичних аварійних ситуацій на розподільних системах водопостачання. Найбільш зношеними є водопровідні мережі Луганської (65,1 % водопровідних мереж потребують невідкладної заміни), Кіровоградської (48,5 %), Львівської (48,5 %), Дніпропетровської (46,1 %), Запорізької (41,8 %) областей та АР Крим (48,3 %). Впродовж року в регіонах України через брак коштів було відновлено лише близько 2 % від кількості водопровідних мереж, які через свій технічний стан повинні бути виведені з експлуатації для проведення реноваційних робіт. Такий стан мереж впливає на якість наданих послуг, потребує додаткових витрат, відтак обумовлює зростання тарифів на послуги водопостачання, які є головним джерелом фінансування водопровідно-каналізаційних підприємств.

У роботі [2] було доведено, що на водопостачальних підприємствах зміна технологічних втрат води з рівня α до рівня α_1 призводить до зміни собівартості послуг водопостачання C на величину ΔC , яка характеризується залежністю:

$$\Delta C = \frac{\alpha_1 - \alpha}{100 - \alpha_1} \left(\bar{E} + \bar{M} + \bar{P}_{zp} + \frac{\bar{P}_{cv}}{\alpha} \right), \quad (1)$$

де

$$\bar{P}_{cv} = \frac{P_{cv}}{V_p} = \frac{\alpha \beta_2}{100 - \alpha}, \quad \bar{P}_{zp} = \frac{P_{zp}}{V_p} = \frac{\beta_1}{1 - \alpha},$$

$$\{\bar{E}, \bar{M}\} = \frac{\{E, M\}}{V_p}, \quad \bar{\alpha} = \frac{\alpha}{100}; \quad (2)$$

P_{zp} , $P_{св}$ – збори за геологорозвідувальні роботи і спеціальне використання води, грн.; E , M – витрати на електроенергію та матеріали, грн.; V_p – обсяг реалізованої води, м³; α – технологічні втрати води, %; β_1 , β_2 – ставки збору за геологорозвідувальні роботи і спеціальне використання води, грн./м³.

Встановлено, що на величину збору за спеціальне використання води $\bar{P}_{св}$ впливають технологічні втрати води α та ставки збору β_2 , причому визначальною складовою є втрати води (рис. 1).

Оскільки ставки збору за спеціальне використання води диференційовані по регіонах України за такими ознаками, як якість води, її дефіцитність та місце розташування водного джерела і встановлюються державою, водоканали не можуть зменшити їх розмір, тому, на думку автора, діяльність водопостачальних підприємств повинна бути спрямована на впровадження заходів зі зменшення необлікованих витрат питної води. Це призведе до зменшення обсягу водозабору, витрат електроенергії, палива, матеріалів, зборів за спеціальне використання води і геологорозвідувальні роботи та собівартості води, що видно з формул (1), (2).

Втрати води є однією з основних причин складної економічної ситуації на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства. Це – прямі втрати товару, продаж якого приносить цим підприємствам гроші. Виділяють два види втрат: технологічні – це втрати води в процесі її добування, підготовки й транспортування до споживачів; споживчі – це втрати реалізованої води, які визначаються як різниця між об'ємом фактичної реалізованої води споживачам та її раціональною розрахунковою потребою.

Розглянемо більш детально проблему технологічних втрат води. Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства № 33 від 17.02.2004 р. для водопровідно-каналізаційних підприємств була встановлена норма технологічних втрат води – 30 %. Згідно цього ж наказу водоканали при відповідному обґрунтуванні (особливо важкі умови

експлуатації споруд і мереж, їх надмірна зношеність, невідповідність якості води джерела Державному стандарту тощо) могли встановлювати норми втрат води в мережах більше 30%. Деякі водоканали користувалися цим правом і встановлювали норми технологічних втрат понад 50%.

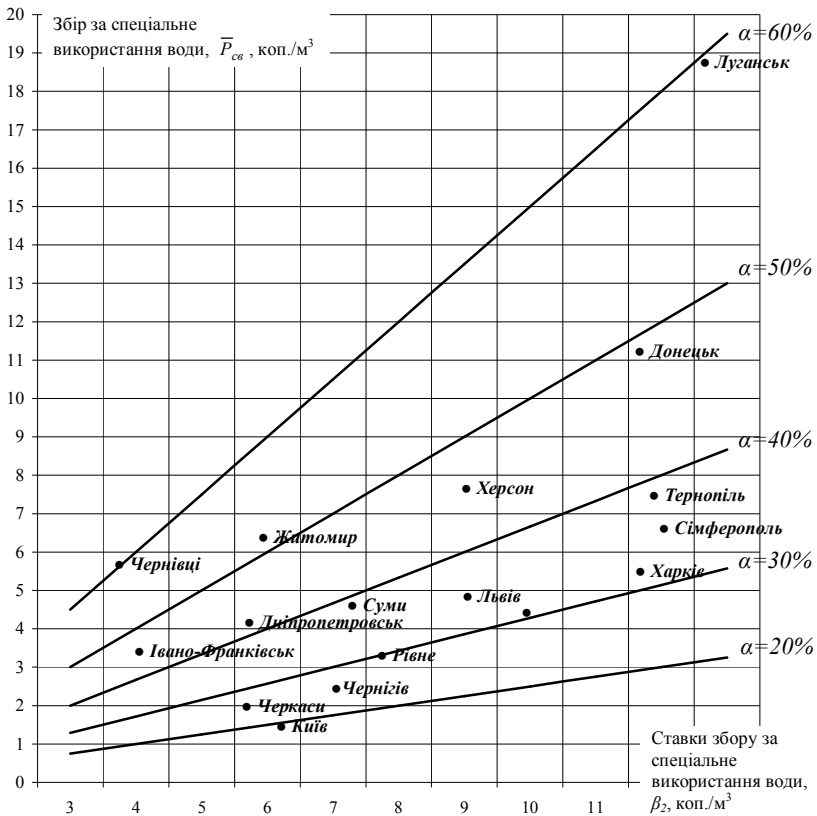

Рис. 1. Залежність величини збору за спеціальне використання води від ставок збору та технологічних втрат води

З 1 вересня 2009 р. вступив в дію Наказ Мінжитлокомунгоспу № 189 від 27.06.2008 р., в якому встановлено допустимий відсоток технологічних втрат води на підприємствах водопровідно-

каналізаційного господарства – 30 %, а норма, коли водоканали могли збільшувати цей рівень, була відмінена. Це означає, що водоканали можуть закладати в планову собівартість збір за спеціальне використання води за технологічні втрати, які не перевищують 30 % від води, поданої в мережу, а за перевищення даного рівня втрат підприємства повинні сплачувати збір за спеціальне використання води з власного прибутку.

На основі результатів діяльності водопроводно-каналізаційних підприємств Західного регіону України проаналізуємо, як вплинула дія наказу № 189 на фінансові показники роботи водоканалів в 2010 р. Результати аналізу наведені в табл. 1, де введено наступні позначення: ΔP_{cv} – додатковий збір за перевищення 30 %-го рівня технологічних втрат води, який не входить в собівартість послуг водопостачання, грн.; $\bar{\Delta P}_{cv}$ – питома вага величини ΔP_{cv} в собівартості C , %.

Таблиця 1

Собівартість послуг водопостачання на водоканалах Західного регіону України в 2010 р. з урахуванням дії наказу № 189

Місто	Обсяг реалізації, V_p , тис. м ³	Технологічні втрати води, a , %			Собівартість, C , грн./м ³	Збір за спец. водокор., P_{cv} , тис. грн.	Додатковий збір	
		Роки					ΔP_{cv} , тис. грн.	$\bar{\Delta P}_{cv}$, %
		2008	2009	2010				
Рівне	12542,8	36,53	31,74	29,29	2,596	440	0	0
Луцьк	13452	30,24	29,63	29,75	1,94	615,9	0	0
Івано-Франківськ	10846,4	47,17	45,25	44,53	2,52	341,7	111,5	0,41
Тернопіль	11250	39,11	38,24	37,63	2,01	866,1	175,6	0,78
Житомир	15903,7	54,7	53,2	51,8	2,345	1118,8	470,9	1,26
Чернівці	10041,7	65,89	62,52	61,11	4,26	761,4	387,6	0,91

Аналіз табл. 1 показує, що наказ № 189 Мінжитлокомунгоспу від 27.06.2008 р., який практично вступив в дію у 2010 р., став стимулом для водоканалів здійснювати заходи зі зменшення технологічних втрат води. Тенденція до зменшення втрат води за період 2008 – 2010 рр. спостерігається на всіх водоканалах. Варто

відмітити ВКГ „Рівнеоблводоканал” та КП „Луцькводоканал”, яким вдалося знизити рівень технологічних втрат води до нормативного (менше 30 %).

Згідно цього ж наказу, водоканалам, обсяг втрат яких перевищив 30 %, довелося сплатити з власного прибутку додаткову плату за спеціальне використання води. Так, КП „Івано-Франківськводокотехпром” додатково сплатило до Державного бюджету України податок у сумі 111,5 тис. грн. (0,41 % від собівартості), КП „Тернопільводоканал” – 175,6 тис. грн. (0,78 %), КП „Житомирводоканал” – 470,9 тис. грн. (1,26 %), ДКП „Чернівціводоканал” – 387,6 тис. грн. (0,91 %). Слід відмітити, що додатковий збір за спеціальне використання води через перевищення 30 % рівня втрат води складає близько 1 % від собівартості послуг водопостачання і зрозуміло, що цих коштів недостатньо для проведення заходів з раціонального водокористування.

Як уже зазначалося, основною причиною високих показників технологічних втрат води на водоканалах України є витoki води через незадовільний технічний стан водопровідних мереж. Більшість водопроводів перебуває в аварійному стані та потребує негайної заміни. Однак через брак коштів заходи з ремонту та заміни аварійних водопровідних мереж практично не проводяться. Ситуація з кожним роком погіршується і втрати води зростають.

Незаперечним є факт, що для проведення ремонтних та відновлювальних робіт в системах водопостачання потрібні великі кошти, яких у водоканалів немає. Проте, якщо й надалі не зважати на цю ситуацію і залишити все як є, то через кілька років у деяких регіонах України втрати води в системах водопостачання досягнуть критичного рівня. На сьогоднішній день практично всі водопровідно-каналізаційні підприємства потребують широкомасштабної реконструкції і модернізації існуючої матеріально-технічної бази. Саме тому до вирішення цієї проблеми потрібно поставитися з усією відповідальністю.

Вирішення даної проблеми ми вбачаємо в реалізації наступних заходів:

1. З метою стимулювання раціонального використання водних ресурсів та зменшення втрат води на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства необхідно внести

корективи до наказу Мінжитлокомунгоспу за № 189 від 27.06.2008 р. шляхом встановлення додаткової плати за перевищення 30 %-го рівня технологічних втрат води. Пропонуємо встановити розмір додаткової плати (штраф) за ставками збору за спеціальне використання води в п'ятикратному розмірі. На наш погляд, запропонований варіант сплати штрафу за перевищення допустимого рівня технологічних втрат води буде спонукати водоканали до проведення оперативних заходів зі зменшення втрат водних ресурсів.

2. Оскільки кошти, які надходять до Державного бюджету України від збору за спеціальне використання води, є незначними (1 – 4 % від собівартості послуг водопостачання) і не покривають витрат на здійснення заходів з раціонального використання, охорони та відтворення водних ресурсів, пропонуємо підвищити ставки збору за спеціальне використання води в частині використання поверхневих та підземних вод шляхом відміни для підприємств житлово-комунального господарства пільгового коефіцієнта 0,3.

Для оцінки впливу запропонованих заходів розглянемо 4 варіанти їх впровадження: 1-й варіант – кратність штрафу $\kappa=1$, $\nu=0,3$; 2-й варіант – $\kappa=5$, $\nu=0,3$; 3-й варіант – $\kappa=1$, $\nu=1$; 4-й варіант – $\kappa=5$, $\nu=1$, які змодельовано на діяльності водопровідно-каналізаційних підприємств Західного регіону України в 2011 р. (див. табл. 2).

Аналіз табл. 2 показує, що при впровадженні будь-якого варіанта собівартість послуг водопостачання практично не зміниться. Навіть при реалізації найбільш „радикального” четвертого варіанта собівартість збільшиться лише на 2–8 %. В той же час, розмір штрафу для водопостачальних підприємств, що мають великі втрати води, буде значним.

Штрафи за перевищення нормативного рівня технологічних втрат води можна компенсувати за рахунок незначного зменшення втрат з рівня α до рівня α_i^* , що засвідчують формули (1), (2) та результати табл. 2. Наприклад, при реалізації 4-го варіанта заходів ДКП „Чернівціводоканал” достатньо буде зменшити втрати води на 9 %, щоб економія коштів покрила величину штрафу. Подальше зменшення технологічних втрат води до рівня, нижчого α_i^* , приведе до накопичення на рахунках водоканалів коштів, які можна буде

використати для розрахунків за отримані водоканалами кредити на ремонт і заміну водопровідних мереж. Якщо технологічні втрати води досягнуть рівня $\alpha=30\%$, то збір за спеціальне використання води увійде в собівартість послуг водопостачання і буде оплачуватись водоспоживачами.

Таблиця 2

Прогнозні показники діяльності водопостачальних підприємств у результаті впровадження заходів зі стимулювання раціонального водокористування

Підприємство	Технологічні втрати води, α , %	Собівартість, C , грн./м ³	Реалізація заходів			
			Варіант, i	Собівартість, C_1 , грн./м ³	Штраф, тис. грн.	Втрати, α_i^* , %
Рівнеоблводоканал	29,29	2,596	1	2,596	0	29,29
			2	2,596	0	
			3	2,697	0	
			4	2,697	0	
Луцькводоканал	29,75	1,94	1	1,940	0	29,75
			2	1,940	0	
			3	2,072	0	
			4	2,072	0	
Івано-Франківськ-водокотехпром	44,53	2,52	1	2,520	137,8	43,59
			2	2,520	689,0	40,92
			3	2,581	459,3	42,26
			4	2,581	2296,6	37,62
Тернопільводоканал	37,63	2,01	1	2,010	217,2	36,58
			2	2,010	1085,9	34,25
			3	2,187	723,9	35,63
			4	2,187	3619,6	32,68
Житомирводоканал	51,8	2,345	1	2,345	581,9	50,31
			2	2,345	2909,5	45,9
			3	2,463	1939,7	48,22
			4	2,463	9698,5	41,13
Чернівціводоканал	61,11	4,26	1	4,260	460,4	60,28
			2	4,260	2302,0	57,23
			3	4,363	1534,6	58,7
			4	4,363	7673,2	52,1

Що стосується додаткових надходжень до Державного бюджету України від реалізації запропонованих заходів, то з табл. 2 видно, що:

- впровадження першого варіанту не призведе до додаткових надходжень коштів до бюджету, проте буде стимулювати підприємства до зменшення втрат води, оскільки за перевищення 30 %-го рівня технологічних втрат води водоканали повинні платити збір за спеціальне використання води з власного прибутку;

- реалізація другого варіанту призведе до збільшення надходжень від збору за спеціальне використання води в 2 – 3 рази, крім ВКГ „Рівнеоблводоканал” та КП „Луцькводоканал”, для яких сума збору за спеціальне використання води залишиться на тому ж рівні, що й для першого варіанту;

- впровадження третього варіанту підвищить у 3,33 рази надходження до бюджету від водоканалів за рахунок відміни для підприємств житлово-комунального господарства пільгового коефіцієнта 0,3 в ставках збору за спеціальне використання води в частині використання поверхневих і підземних вод;

- реалізація четвертого варіанту призведе до суттєвого зростання надходжень (в 3,3 – 10 разів) до Державного бюджету України. Якщо водоканали не зменшать технологічні втрати води і вони залишаться на рівні 2010 р., то КП „Житомирводоканал” доведеться заплатити збір за спеціальне використання води в розмірі 12,4 млн. грн., ДКП „Чернівцівводоканал” – 9,2 млн. грн., КП „Тернопільводоканал” – 6,5 млн. грн., КП „Івано-Франківськводокотехпром” – 3,2 млн. грн., КП „Луцькводоканал” – 2,5 млн. грн., ВКГ „Рівнеоблводоканал” – 1,8 млн. грн.

Проаналізувавши кожен із чотирьох варіантів впровадження запропонованих заходів для стимулювання раціонального використання водних ресурсів на водопровідно-каналізаційних підприємствах, ми прийшли до висновку, що для держави найбільш вигідною буде реалізація четвертого варіанту, який принесе великі надходження до Державного бюджету.

На нашу думку, підприємствам водопровідно-каналізаційного господарства при реалізації ними заходів щодо зменшення втрат води може сприяти Кабінет міністрів України. Він повинен надати водоканалам підтримку шляхом виділення коштів з бюджету (наприклад, з коштів, які надійдуть в бюджет від сплати

водоканалами штрафу за перевищення 30 %-го рівня технологічних втрат води) та надання пільгових кредитів. Зокрема, якщо буде прийнято до реалізації четвертий варіант запропонованих заходів, то частину коштів можна взяти також за рахунок збільшення ставок збору за спеціальне використання води, яке виникне в результаті відміни для підприємств комунального господарства пільгового коефіцієнта 0,3.

Крім розглянутої проблеми технологічних втрат води, в комунальному господарстві існує також проблема споживчих втрат, яка полягає в марнотратному водокористуванні в побутових умовах. Спостереження показують, що нераціональне використання води визначається, головним чином, відношенням споживачів до води, а також технічними причинами. Прикладами марнотратного витрачання води в побуті можуть бути розповсюджені випадки її застосування для охолодження продуктів харчування, постійного потоку води через крани та змішувачі в періоди приготування їжі, миття посуду, прання білизни, купання та інших господарсько-побутових процедур. Все це свідчить про легковажне та безгосподарське відношення до води.

Отже, проблему споживчих втрат води створюють не підприємства водопровідно-каналізаційного господарства, а водокористувачі, в основному, населення. Однією з причин нераціонального використання та втрат води в побутових умовах є також існуюча система розрахунків за воду, яка передбачає фіксовану норму її споживання на одного мешканця за добу.

При сплаті збору за спеціальне використання води потрібно відрізнити платників збору від водоспоживачів. Платниками збору є підприємства водопровідно-каналізаційного господарства, які здійснюють забір води і передачу її споживачам. Споживачами води і носіями збору за спеціальне використання води є населення. Комунальні підприємства виставляють населенню рахунки за воду, виходячи з фіксованої норми водоспоживання на одну людину. Така система розрахунків не стимулює до раціонального водокористування ні водоспоживачів, ні підприємства водопровідно-каналізаційного господарства. У населення відсутні стимули заощаджувати воду в побуті, оскільки це не впливає на суму оплачуваних послуг за водопостачання. В той же час, у комунальних підприємств відсутні стимули знижувати втрати води,

які виникають внаслідок незадовільного стану водогінних комунальних мереж, оскільки збір за спеціальне використання води, який сплачується за втрати води при транспортуванні, перекладається на населення у вигляді підвищених норм водоспоживання.

Система розрахунків за воду, яка ґрунтується на фіксованій нормі її споживання однією людиною за добу, не стимулює раціональне водокористування, а навпаки, веде до неекономного та надмірного витрачання водних ресурсів, а рівень водоспоживання в розрахунку на одного жителя не може служити показником культурно-побутових умов життя населення. Це уявлення вже давно застаріло і має бути переглянute.

Враховуючи вищесказане та обмеженість водних ресурсів України, необхідно, на наш погляд, на законодавчому рівні терміново вирішувати питання щодо обов'язкового встановлення в абонентів приладів обліку в системах холодного та гарячого водопостачання, оскільки економічне регулювання раціонального використання та споживання води діє лише в тих випадках, коли оплата за послуги водопостачання і водовідведення фактично проводиться за рахунок споживачів, в інших випадках зацікавленості в економії води не спостерігається.

Висновки. Проведене дослідження показало, що для побудови ефективної системи економічного регулювання водокористування в комунальному господарстві, спрямованої на стимулювання раціонального використання водних ресурсів, потрібно об'єднати зусилля трьох сторін: водоканалів, держави та водоспоживачів. Саме в спільних діях цих сторін у реалізації запропонованих автором заходів щодо зменшення технологічних втрат води та втрат води в побуті, зменшення витрат електроенергії та матеріалів, підвищення ставок збору за спеціальне використання води ми вбачаємо вирішення проблеми забезпечення раціонального використання водних ресурсів. Таким чином, розроблений організаційно-економічний механізм стимулювання раціонального водокористування в комунальному господарстві можна зобразити у вигляді схеми (рис. 2).

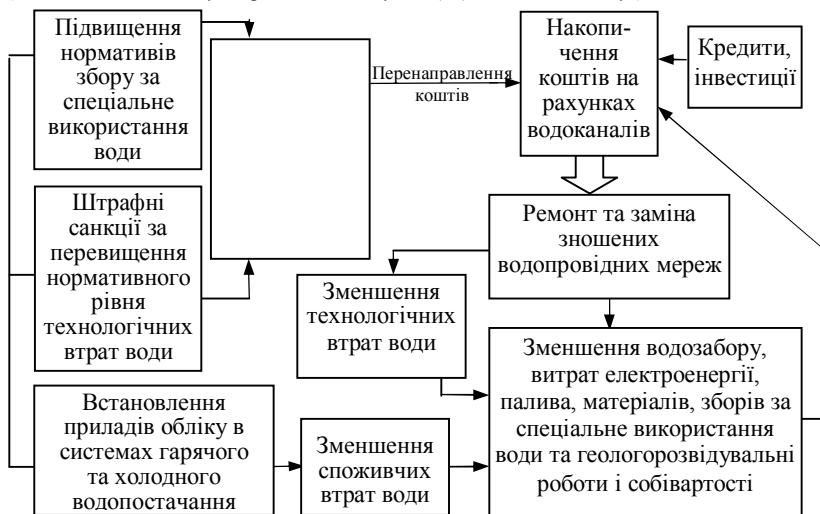

Рис. 2. Схема реалізації організаційно-економічного механізму стимулювання раціонального водокористування в комунальному господарстві

Успішність реалізації запропонованих заходів для забезпечення раціонального використання водних ресурсів залежить від діяльності всіх суб'єктів у цій сфері, від фахового рівня кадрів, від розуміння керівництвом місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування завдань щодо підвищення ефективності роботи водопровідно-каналізаційного господарства.

1. Кравців В.С. Про концептуальну модель функціонування ринкових механізмів у сфері водокористування в Україні / В.С. Кравців, П.В. Жук // Збірник наук. праць ПВНЗ „Буковинський університет”. Економічні науки. – Чернівці: Книги – XXI, 2010. – Вип. 6. – С. 16–24.

2. Сяська Е.В. Рациональное водопользование в коммунальном хозяйстве Украины: состояние, проблемы, перспективы развития / Е.В. Сяська // Материали міжнародної науково-практичної конференції «Роль меліорації в забезпеченні продовольственої та екологічної безпеки Росії». Ч. I. – М.: МГУП, 2009. – С. 516–523.